

LASKAWOŚĆ (92) *sb f*

Oba a oraz o jasne (w tym w pierwszym a 2 r. błędne znakowanie).

sg *N* łaskawość (19). ◇ *G* łaskawości (27). ◇ *D* łaskawości (7). ◇ *A* łaskawość (18). ◇ *I* łaskawością (14). ◇ *L* łaskawości (5). ◇ *V* łaskawości (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Życzliwość, miłosierdzie, skłonność do czynienia dobra (o stosunku wyższego np. wiekiem, urzędem lub jakąkolwiek sytuacją społeczną, do niższego; także o stosunku Boga do człowieka); clementia Mącz, Calag, Cn; placabilitas Calep, Cn; Cn; humanitas Calag; aequitas, benignitas, facilitas, indulgentia, lenitas, mansuetudo Cn (92) : Gdy tho Alexander mówił/ krol Filip łaskawością pobudzony zaczął płakać HistAl B3, N4v; Leop Prov 20/28; ludu w wierności á ich powinności długo zachować niemożelz/ iedno łáskáwością [populos in fide et obseruantia continere diu non queas nisi clementia]. ModrzBaz 127; Calag 231a; IESV dziwna łáskáwości/ Cudowna ferca wdzięczności LatHar 64; Hey iákoá ielt miłosierny/ y pełny łáskáwości/ Pánie Boże? LatHar 562; padam ná koláná me y oblicze moje przed tobą/ nieokrażoney łáskáwości Pánie/ rátoy mię LatHar 643, 84, 406; KolakCath B2v.

łaskawość ku komu (4): SkarŻyw 58, 132; Láskáwość Polfkich Kátholikow ku heretykom. SkarKazSej 687b marg, 687b.

łaskawość przeciwko komu (1): ále pámiętay [Boże] ná łáskáwość twoię/ przeciwko łtworzeniu twemu. LatHar 153.

łaskawość czyja [w tym kogo (4)] (37): BierRaj 23; PatKaz II 47; HistAl A3v; BielKron 62; HistRzym 100, 112; RejZwierz 11v; BielSpr 48; Toć łá záprawdę wielkie y dziwne Bołkiey łáskáwości dobrodzieyftwá SkarJedn 313; KochPs 166; ArtKanc T9; SkarŻyw 31, 58, 132; Nie rácz Pánie ták oczu fklániác do moiey niepráwości/ żebyś zápomniál twey łáskáwości. LatHar 153, 64, 142, 143, 153 [2 r.], 183 (9); SkarKaz 487b; gdy záš P. Bog dał Kátholikom nád nimi [aryjanami] pomoc y zwycięłtwo: Kátholicka łáskáwość cztery im látá do vpámiętánia náznáczylá SkarKazSej 688a, 687b [3 r.], 688 marg. Cf W apostrofach modlitewnych, W formule grzecznościowej.

W połączeniach szeregowych (17): profzylam pokory czyerplyuołzczy, łáskauołzczy czyftołzczy y ynłznych wřzytkych cznot yz bych łyá yemu byla ymy łpodobala PatKaz III 152v; Mącz 57a; RejPos 94; Calag 203; Gdzież tedy ielt więłtze mieyłce odpufzczánium/ ludzkości/ y łáskáwości [ignoscentiae, humanitati, clementiae]? ModrzBaz 127; SkarŻyw A3, A4v, 161, 334; [o Chrystusie] y dokądże fię wzbiłá twoiá dobrotliwość? dokąd fię wzniolá łáskáwość? iáko wyłoko wftápiłá miłość? dokąd przyłzłó zlitowánie? LatHar 268, + + +1, 35, 154; Iáko człowieká znamy z twarzy/ ták P. Bogá z dobroci/ z miłosierdzia/ z łáskáwości/ z prawdy/ y z innych cnot iego Bozkich/ ktore łá nieiákim obrázem iego. SkarKaz 278a, 83a, 638a; SkarKazSej 693a.

W apostrofach modlitewnych do Boga: »twoja łaskawość« (7): KrowObr 169v; Com z płáczem wyznał/ bom práwie wyłchnął/ fwe wielkie złości/ niepráwości/ przed twarzą twey łáskáwości. ArtKanc L10; Pánie Boże/ niechay twey łáskáwości záleci modlitwá Bożey rodzićielki LatHar 411, 27, 180, 569, 659.

W formule grzecznościowej (1): Dla tego rácz wálzá łáskáwoć vznác/ że y wy ieltelcie człowiek iáko y my z niewiáłty ciełefney národzony HistAl F5.

W przeciwstawieniach: »łaskawość ... gniew (2), okrucieństwo, ostrość, sprawiedliwość (2), srogość (3), surowość, złość« (9): *BierRaj* 23; złoczyńca ma być karan wedle vznania Sędzięgo/ kthore więcey fye ma łkáníać ku łáfkáwości/ niż ku okrucieństwu. *GroicPorz* ii4v; Záiłte prawdziwa myśli łpáníáłość/ więcey należy ná lekce ważeniu niż ná pomłzczeniu krzywd/ á ná łáfkáwości ráczey niżli ná frogości [*ac in placabilitate potius quam in ferocitate*]. *ModrzBaz* 62; *SkarŻyw* [236], 334, 544; *StryjKron* 667; Boć łtráchem przerážona [*dusza*] vćieka od ogromney łprawiedliwości twoiey/ do počiefzney łáfkáwości twoiey *LatHar* 153; Cichość y pokorę y łáfkáwość záchowuymy: gniewu się y oftrości y pomłty y krzywdy czynienia drugim łtrzegąc. *SkarKaz* 638a.

W porównaniu (1): bo iáko rofá pokrapia złotá/ táko słodka łáfkáwość krolewka áż do niebá powyżłza. *HistRzym* 100.

Zwroty: »łaskawość (p)okazować, ukaz(o)wać [*komu* (4), *nad kim* (1)]« = *benignitatem ostendere* *HistAl* [*szyk zmienny*] (3 : 2): *HistAl* E6; Abowiem był [*Herkules*] záchowánia wielkiego/ cnotę y łprawiedliwość miłuiąc/ iedny wlpomagáiąc á drugich broniąc/ káždemu łáfkáwość łwá okázuiąc. *BielKron* 62; Synu miły/ bych w thym był beśpieczny/ żebyś mię czcił/ y dobrze chował/ vkazał bych tobie łáfkáwość oycowską/ á łpuścił bych tobie krolestwo. *HistRzym* 112; *SkarŻyw* 58; *SkarKaz* 687b.

»przyjąc [*co*] pod łaskawość« (1): Ze cię łáfkáwą Pánią dziś vznam ku łobie. Gdy wdzięcznie zprośbą moią przyjmiełz Threny moie/ Ty to záłofne pieśni pod łáfkáwość twoię. *WisznTr* 4.

Wyrażenia: praw. »prawo albo zwyczaj łaskawości« (1): Abowiem gdy by tráfiło/ iż by złoczyńca dla męki wielkiej vmárł/ Sędzia był by bárzo podeżrzany/ iáko by mu takie męki zádáwác rozkázował/ [...] iefliby fye łłufznie nie wywiódł/ iż w they mierze náłłádował práwá álbo zwyczajiu/ łáfkáwości *GroicPorz* ii2.

teol. »sakrament łaskawości« = *Eucharystia* (1): [*Sakrament Ciała i Krwie Panskiej święci doktorowie różnie nazywają*] drudzy Hołtyą ábo ofiárą/ iáko S. Dyonizius [...] inłzy Sákrámentem łáfkáwości/ iáko Augułtyn wielebny *LatHar* 186.

Szeregi: »łaskawość i cichość« (1): łáfkáwość iego y ćichość táka byłá: iż z káždjm ochotną y ludzką twarzą rozmawiał/ ták z pánem/ iáko z kmieciem. *SkarŻyw* 31. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.*].

»łaskawość i dobroć« (1): O dziwna łáfká Bołka/ iłz y Aniołá do grzełznych łłác (áby tym więcey tákiew się łáfkáwości Bołkiey/ y dobroći á obmyślánia iego około nas włtydzili/ y rychley wzrużyli) nie omiełzkawa. *SkarŻyw* 557. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»dobrotliwość, (i) łaskawość« [*szyk 2 : 1*] (3): *Calep* 810b; Day mi to/ przywiedżiony zwykłą dobrotliwością y łáfkáwością twoią/ ábym pierwey niżli się z ty^m światem rozłtánę/ zupełnie y dołkonále mogł pokutowác *LatHar* 142, 569. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»łaskawość i ludzkość« (1): Łáfkáwość S. Antoniego y ludzkość ku włzytkim. *SkarŻyw* 58. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»łaskawość i lutość« (1): Wielkiey byłá łáfkáwości y lutości nád niemocnymi/ chorym włzytkiego dopuściłá *SkarŻyw* 142.

»łaskawość i łagodność« (1): Łáfkáwość w niey wielką byłá/ y przeciw pokornym łágodność. *SkarŻyw* 140.

»miłosierdzie, (i) łaskawość« [szyk 3 : 2] (5): Obaczywłzy to Numidae ie⁸⁰ [*Scypijona Afrykana*] łáfkáwość [!] y miłosierdzie przytali wżylcy do niego. *BielSpr* 48; *SkarŻyw* 117; *LatHar* 24, 145, 293. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*].

»miłość a łaskawość« (2): Iż w tym fie nam okazała miłość á łáfkáwość zbáwiciela náłzego Bogá/ iż nie z vczynkow náłzych/ ále z miłofierdzia iego ieftechmy zbáwieni. *RejZwierc* 11v; *SkarŻyw* [236]. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»uczynność i łaskawość« (1): [*Litawer marszałek litewski mówił do księcia Aleksandra*] cnotę y fprawy dobrych ludzi dobre/ vczynnością y łáfkáwością áby odpłacał *StryKron* 667.

»łaskawość i wdzięczność« (1): łáfkáwość wżytká y wdzięczność w nim kwitnęła ktora wnętrzne iego poftánowienie pokázowała. *SkarŻyw* 235.

Wyrażenia przyimkowe: »z łaskawości« (4): Náłze złości niepráwości/ z lámeý fzczyrey łáfkáwości/ iák Ociec rad miłuię/ fynow fwych lutuie *ArtKanc* Q19v; *LatHar* 183, 367, 630.

»z łaskawością« (2): Thákże kiedyście ich niechcieli s łáfkáwością puścić/ nie żywćiefz s nich żadnego/ bądźcie álbo ftráchem wielkim nieprzyiacielowi/ álbo lithość łáfkáwą okazaćie/ poyśrodká tu nie trzeba *BielSpr* 46; *SkarKaz* 416b.

»za łaskawością« (1): Ktory to Przywiley we wżyltkich punktćiech/ condiciách/ rozdźiałách/ y ártykułach zá pewną wiadomością/ łáfkáwością [*de benignitate JanStat* 17]/ y cnotą nam wrodzoną [*potwierdzamy*] *SarnStat* 915.

Personifikacja (1): Miła pokorá iedzie á pokóy piáłtuię/ Woźnicá boiaźń wozi ze wżzech ftrón pilnuie/ W wozie idzie łáfkáwość y powolność ćicha *KochMRot* C2.

W przen (3) : Co chceýe/ iżebych z prętem do was przyśfdeł/ czyli z miłofcyą á duchem łáfkáwołci? *KromRozm III* H5; Weźmi kádźidło nabożeńtwá/ á łáfkáwości/ przez ktore będziełz wfpomagał nędzne *HistRzym* 100; IEzu Kryfte Boże wieczny [...] ráczyłz ćieniem fwoiey łáfkáwości/ záłzczyćć nas od wżzech nawáłności. *ArtKanc* P8v.

Synonimy: dobroć, dobrotliwość, łagodność, miłosierdzie, miłościwość.